

Sadržaj

PREDGOVOR	XIII
OPĆI PREGLED	
Temeljne razvojne sastavnice	
PREGLED POLITIČKIH ZBIVANJA (<i>Borislav Grgin</i>)	3
<i>Literatura</i>	22
RAZVOJ POLITIČKIH USTANOVA (<i>Borislav Grgin</i>)	25
<i>Literatura</i>	37
DRUŠTVO: PLEMSTVO (RAZVOJ, RASPORED, BROJNOST, ULOGA) (<i>Ante Birin</i>)	39
<i>Literatura</i>	53
DRUŠTVO: SELJAŠTVO (RAZVOJ, VRSTE, GOSPODARSKA ULOGA) (<i>Damir Karbić</i>)	55
<i>Literatura</i>	61
DRUŠTVO: GRADSKA NASELJA (MEDITERANSKE KOMUNE, SLOBODNI KRALJEVSKI GRADOVI, TRGOVIŠTA) (<i>Gordan Ravančić</i>)	63
Početak rasapa: privid razvoja i stagnacija	65
Stanovnici i ustroj kasnosrednjovjekovnog grada	67
Osmanska opasnost, depopulacija i slabljenje trgovine	69
Pad životnog standarda u gradovima	75
<i>Literatura</i>	77
GOSPODARSTVO (<i>Sabine Florence Fabijanec</i>)	79
Ratarstvo	79
Šumarstvo	80
Vinogradarstvo	80
Stočarstvo	81
Ribarstvo	82
Rudarstvo	83
Sol	83
Rude	84
Predindustrijski pogoni	85
Brodogradnja	85
Mlinarstvo	86
Suknarstvo	86
Gospodarske djelatnosti unutar gradskih zidina	87
Pravedne mjere	87
Cehovi	88

Trgovačka udruženja	88
Novci	89
Financijska poslovanja	90
Trgovina	90
Gospodarska politika moćnikā	91
Sajmovi	92
Međunarodna trgovina	93
<i>Izvori i literatura</i>	96
MIGRACIJE. RASELJENIČKA KRIZA ZA OSMANSKE UGROZE: »U BAŠĆINI MOJOJ NE DADU MI PRITI« (<i>Ivan Jurković</i>)	
»Bižeći, prognani, izagnani, pribegli«	100
»Sridu tujih stojim, kîno me ne znaju«	104
Vanjski migratorni prostori	105
Unutarnji migratorni prostori	108
<i>Izvori i literatura</i>	112
VOJNI USTROJ I OBRANA KRALJEVSTVA: <i>CITO. CITO. CITO. CITISSIME!</i> (<i>Ivan Jurković</i>)	
Stanje uzduž protuosmanskoga obrambenog sustava (1396–1463)	116
Stanje uzduž protuosmanskoga obrambenog sustava (1463–1545)	119
Zone osmanske ugroze	122
Okupirana zona	122
Prva zona ratne opasnosti	122
Druga zona ratne opasnosti	123
Sigurna zona	123
Faze napredovanja Osmanlija na hrvatsko ozemlje	124
Prva faza – pustošenja bez napredovanja	124
Druga faza – početak napredovanja i pustošenja	125
Treća faza – slom Korvinova sustava i pustošenja	127
Četvrta faza – napredovanje i pustošenja	128
<i>Izvori i literatura</i>	132
CRKVENA ORGANIZACIJA I RELIGIOZNI ŽIVOT U KASNOSREDNJOVJEKOVNOJ HRVATSKOJ (<i>Zrinka Novak – Zoran Ladić</i>)	
Teritorijalne i administrativne promjene u crkvenoj organizaciji u kasnom srednjem vijeku	135
Djelovanje redova u kasnome srednjem vijeku	140
Franjevci	140
Klarise	143
Dominikanci	143
Pavlini	145
Augustinci	146

Osnovni izričaji intimne i društvene pobožnosti u kasnom srednjem vijeku	146
<i>Izvori i literatura</i>	160
PRAVNI RAZVOJ (<i>Nella Lonza</i>)	163
<i>Izvori i literatura</i>	175
INTELEKTUALNI I KULTURNI RAZVOJ (<i>Sandra Ivović – Meri Kunčić</i>)	179
Pismenost i književnost	179
Pojava tiska	185
Historiografija	187
Znanost	188
Školstvo	189
Razvoj likovnog stvaralaštva od kraja 14. do sredine 16. stoljeća	192
<i>Literatura</i>	209
NEKI ASPEKTI PRIVATNOG I OBITELJSKOG ŽIVOTA TE RAZINE MATERIJALNE KULTURE STANOVNIŠTVA HRVATSKE U KASNOM SREDNJEM VIJEKU (<i>Zoran Ladić – Goran Budeč</i>)	213
Obitelj	214
Brak	216
Djeca i djetinjstvo	218
Neki aspekti materijalne kulture stanovnika kasnosrednjovjekovnih hrvatskih zemalja	225
<i>Izvori i literatura</i>	230
REGIONALNA POVIJEST	
SJEVEROZAPADNA HRVATSKA (<i>Marija Karbić</i>)	235
Žigmundovo doba	235
Žigmundovi nasljednici	238
Matijaš Korvin	239
Jagelovići	240
Nakon Mohača	242
Migracije i demografske promjene	242
Gradovi	244
Crkva	249
<i>Izvori i literatura</i>	252
SJEVEROISTOČNA HRVATSKA (<i>Stanko Andrić</i>)	255
Pregled političkih zbivanja	255
Žigmundovo doba	255
Prijelazno doba	259
Doba Matijaša Korvina	261
Doba Jagelovića	265

Između Ivana Zapolje i Ferdinanda Habsburgovca	272
Upravne strukture i gradska autonomija	279
Demografski obrisi društva	282
Oblici privređivanja	288
Crkvene ustanove i vjerski život	292
<i>Izvori i literatura</i>	300
ISTRA I KVARNER (<i>Marija Mogorović Crljenko</i>)	305
Pregled političkih zbivanja	305
Razvoj političkih ustanova	306
Društvo	309
Gospodarski razvoj	310
Migracije (pravci, posljedice u zemlji, sudbina iseljenika)	311
Vojni ustroj	313
Crkvena organizacija i vjerski život	314
Pravni razvoj	317
Intelektualni i kulturni razvoj	319
Privatni život (svakodnevnica, obiteljski život, položaj žena)	322
<i>Izvori i literatura</i>	324
GORSKI KOTAR, GACKA, LIKA I KRBAVA: »IZGINUŠE IZABRANI MOMCI, SJAJNI VITEZOVI... KOJI SU OSLOBODILI IZ TURSKIH RUKU APULIJU« (<i>Ivan Jurković</i>)	327
Posjedovne i upravne strukture	327
Krbava knezova Kurjakovića	328
Modruš i Gacka knezova Frankapana	329
Lika plemenitih Mogorovića?	330
Bužani plemenitih Poletčića?	331
Osmanska opasnost	332
Od bana Derenčina (1493) do bana Karlovića (1522)	333
Uništeno gospodarstvo: »Neka daju ča mogu«	334
Prognana Crkva	335
<i>Izvori i literatura</i>	338
SJEVERNA I SREDNJA DALMACIJA (<i>Irena Benyovsky Latin</i>)	341
<i>Literatura</i>	358
HRVATSKI JUG: ZLATNO DOBA DUBROVNIKA (<i>Zrinka Pešorda Vardić</i>)	361
Teritorijalno širenje u 15. stoljeću	362
Konavoski ratovi – posljednji dubrovački ratovi	364
Gospodarski rast u »zlatnom« stoljeću	367
Grad i njegovi ljudi	368
U krilu Crkve	376
»S perom, kistom i dljetom u ruci« – obrazovanje, kultura i umjetnost u kasnosrednjovjekovnom i ranorenesansnom Dubrovniku	379
<i>Izvori i literatura</i>	385

HRVATSKI JUG: KOTOR (<i>Ivan Majnarić</i>)	391
<i>Izvori i literatura</i>	400
BOSNA I HERCEGOVINA: BOSANSKO KRALJEVSTVO (<i>Ivan Botica</i>)	401
Kralj »Srbijem i Bosni«	403
Ponovno na Jadranu	404
Zauzimanje hrvatskih krajeva	405
Početna križarska nastojanja	407
Vladar »naših« kraljevstava Dalmacije i Hrvatske	408
Kralj Dabiša	409
Žena na bosanskom prijestolju	410
Vladar po Hrvojevu izboru	411
Prvi bosansko-dubrovački rat	412
Tvrtko II. Tvrtković	413
Sjeverne navale na Bosnu	414
Pod Žigmundovim okriljem	416
Portret s viteškoga turnira	416
Kraj prijateljstva	417
Lašvanska bitka	419
Politika oslanjanja na Osmanlije	419
Novi stari kralj	420
Pokušaj crkvene institucionalizacije u Bosni	421
Nemoćni Žigmundov vazal	422
U sjeni Stjepana Vukčića Kosače	423
Tomaš na prijestolju	425
Još jedan herceg	426
Prema nezaustavljivoj katastrofi	427
Papinska kruna na glavi Kotromanića	431
Bosna »šaptom« pade	432
Nakon pada	436
<i>Izvori i literatura</i>	440
HRVATSKA U MEĐUNARODNOM KONTEKSTU	
UGARSKA (<i>Marija Karbić</i>)	445
<i>Izvori i literatura</i>	461
OSMANSKO CARSTVO (<i>Kornelija Jurin Starčević</i>)	463
Utemeljenje države. Politička i dinastička povijest do 1402. godine	463
Organizacija države i državne institucije	468
Politička i dinastička povijest od 1402. do 1520. godine	472
Stanovništvo i vjerske zajednice	476
<i>Literatura</i>	479

HRVATI I RIMSKA KURIJA OD KRAJA 14. DO SREDINE 16. STOLJEĆA: OD RASKOLA DO REFORMACIJE (<i>Jadranka Neralić</i>)	481
<i>Literatura</i>	501
MLETAČKA REPUBLIKA (<i>Lovorka Čoralić</i>)	503
<i>Izvori i literatura</i>	519
JUŽNA ITALIJA I ŠPANJOLSKA (<i>Boris Grgin</i>)	521
<i>Literatura</i>	528
SVETO RIMSKO CARSTVO (<i>Robert Kurelić</i>)	531
Sveto Rimsko Carstvo u kasnom srednjem vijeku	531
Demografski i gospodarski odnosi	535
Žigmund Luksemburški – vrhunac integriranosti u Carstvo	537
Matijaš Korvin – težnja prema očuvanju luksemburške baštine	540
Brandenburški markgrofovi u sutonu srednjovjekovne Hrvatske	542
<i>Literatura</i>	544
AUSTRIJA (<i>Robert Kurelić</i>)	545
Austrijske zemlje u kasnom srednjem vijeku	545
Grofovi Celjski	547
Rani period obitelji i prve spone s hrvatskim zemljama	547
Rast dinastičkih veza i stjecanje posjeda u Hrvatskoj	549
Celjsko-habsburški sukob	550
Posljednji Celjski u Zemljama Svete Krune	551
Vrhunac habsburške podunavske politike	554
Matijaš Korvin i Fridrik III. – srednjoeuropski sukob s posljedicama u Hrvatskoj	554
Vladislav II. Jagelović i Maksimilijan – jačanje habsburškog utjecaja	555
Osmanska ugroza kao ključ habsburškog prodora u Hrvatsku	556
Ludovik II. i Ferdinand I. – trijumf podunavske politike	557
<i>Literatura</i>	559
ČEŠKA I POLJSKA – SREDNJOEUROPSKA SLAVENSKA KRALJEVSTVA (<i>Damir Karbić</i>)	561
Češka i Moravska – Zemlje Krune svetog Vjenceslava	562
Kraljevina Poljska i Veliko Kneževstvo Litva	566
<i>Literatura</i>	569
UNUTRAŠNJOST BALKANA (<i>Vjeran Kursar</i>)	571
Dolazak Osmanlija na Balkan	571
Osvajanje Balkana	571
Rasap osmanske države	575
Stabilizacija i povrat izgubljenih teritorija	575
Stvaranje svjetskog carstva	576

Karakter i učinci osmanskih osvajanja

584

Izvori i literatura

594

KAZALO OSOBNIH IMENA

599

KAZALO ZEMLJOPISNIH POJMOVA

617

POPIS SURADNIKA U KNJIZI

637